Şahitlik Ve Önemi
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mart 15 2019 00:00:00

      Bir olaya tanık olan ve onu ilgili yerlerde anlatan kişiye şahit denir. İslâm’da şahitliğe büyük önem verilmiştir. Çünkü davaların ispatında en önemli delillerden birini şahitler oluşturmaktadır. Şahitlik dinî bir görevdir. Adaletin gerçekleşmesi ve hakkın ortaya çıkması büyük ölçüde şahitlerin bu görevi yerine getirmelerine bağlıdır. Konuyla ilgili olarak Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyurulmaktadır: آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيم ٌ وَلاَ تَكْتُمُواْ الشَّهَادَةَ وَمَن يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ   “…Bir de şahitliği gizlemeyin. Kim şahitliği gizlerse şüphesiz onun kalbi günahkârdır. Allah yaptıklarınızı hakkıyla bilendir” (Bakara,2/283).   Hz. Peygamber de kendisine dava geldiği zaman taraflardan önce şahit getirmelerini talep etmiştir.[2] Adaletin sağlanması ve hukukun korunması konusunda böylesine önem taşıyan şahitlik görevini yerine getirecek kimselerin elbette uyması gereken bir takım esaslar ve taşımaları gereken bir takım nitelikler olmalıdır. Bunun içindir ki İslâm hukukçuları tarafından tespit edilen şahitlerde bulunması gereken bu şartları "şahidin adil davranması gerektiği" prensibi ile özetlemek mümkündür. Ayrıca, şahitlerin dürüst, güvenilir ve şahsiyetli kişiler olup olmadıklarının tespiti yapılır ki, buna "şahitlerin tezkiye edilmeleri" denir[3]. Bu işlemi, "güvenilirlik soruşturması" olarak adlandırmamız da mümkündür. Adalet, doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik, herkeste aranan bir özellik ise de, adaletin tecellisi ile doğrudan ilgilisi bulunduğu için özellikle şahitlerin bu nitelikleri taşıması gerekir.   Kur’an-ı Kerim’de cennetliklerin nitelikleri sayılırken bunlar arasında yalancı şahitlik yapmadıkları ifadesi de yer alır. İlgili ayette şöyle buyurulur: وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ

وَإِذَا
مَرُّوا
بِاللَّغْوِ
مَرُّوا
كِرَاما “Onlar, yalana şahitlik etmeyen, faydasız boş bir şeyle karşılaştıkları zaman vakar ve hoşgörü ile geçip gidenlerdir” (Furkân,25/72). Diğer bir ayet-i kerimede ise Yüce Allah şahitliğin dosdoğru yapılmasını emretmektedir: َ
أَقِيمُوا
الشَّهَادَةَ لِلَّه   “Şahitliği Allah için dosdoğru yapın…” (Talak, 65/ 2). Yalancı Şahitlik Haramdır Yalan, insanların aralarının açılıp birbirlerine düşmanlık beslemelerine, toplumdaki denge ve ahengin ortadan kalkmasına ve böylece sosyal barışın bozulmasına sebep olduğu için, hemen hemen bütün toplumlarda çok çirkin bir fiil olarak kabul edilmiştir. Yüce Dinimiz İslâm, yalan söylemeyi ve yalancı şahitlikte bulunmayı haram kılmış, dünyada da âhirette de huzur, mutluluk ve kurtuluşun doğrulukta olduğunu bildirmiştir.Konuyla ilgili olarak Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyurulmaktadır:
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ
مِنَ
الْأَوْثَانِ
وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ “…Artık putlara tapma pisliğinden kaçının, yalan sözden (ve yalan yere şahitlik yapmaktan) kaçının” (Hac,22/30). Bu ayet-i kerimede yalan ve yalancı şahitlikten kaçınma gereği ile, inanç ve bir davranış olarak murdarlık ve pislik anlamını taşıyan putlara saygı göstermekten kaçınma emrinin birlikte zikredilmiş olması oldukça düşündürücüdür. Konuyla ilgili diğer bir ayet-i kerimede ise şöyle buyurulur: يَا
أَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُوا
اتَّقُوا
اللَّهَ
وَقُولُوا
قَوْلاً
سَدِيداً
 يُصْلِح
لَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ
ذُنُوبَكُمْ
وَمَن يُطِعْ

اللَّهَ
وَرَسُولَه
فَقَدْ فَازَ
فَوْزاً
عَظِيماً “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah ve Resulüne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır” (Ahzâb, 33/70-71). Doğruluk, insana kalp huzuru verirken, yalan ve yalancı şahitliği, fıtratı bozulmamış bir insanı sürekli olarak ıstırap içerisinde bırakır.   Nitekim Hz. Peygamber (a.s.) فَإِنَّ
الصِّدْقَ
طُمَأْنِينَةٌ وَإِنَّ
الْكَذِبَ
رِيبَةٌ
            “Kalp, doğruluktan huzur, yalandan ızdırap duyar”[4] şeklindeki sözleriyle gerçek bir müminin yalandan rahatsızlık duyacağını belirtmiştir. Yalan söyleyen kimse bu yalanının er geç meydana çıkacağını hatırından çıkarmamalıdır. Atalarımız, “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar” derken bu gerçeği dile getirmişlerdir. Çünkü yalan, sahibini toplum içerisinde utandırır, rezil ve rüsvay eder. Kişinin yalancı olduğu anlaşılırsa, artık söylediği doğru sözlere de kimse inanmaz. Yalancı Şahitliğin Uhrevi Cezası   "Yalancı şahitlik"; bir kimsenin hakkında bilgi sahibi olmadığı, görmediği, duymadığı bir konuda bildiğini, gördüğünü ve duyduğunu söylemesidir. Böyle bir şahitlik, insanların zarar görmesine ve pek çok hakkın zayi olmasına sebebiyet vereceğinden dinimizce haram kılınmış ve büyük günahlardan sayılmıştır. Yalanın ve yalancı şahitliğin ahiretteki cezası oldukça ağırdır. Dolayısıyla bu kimselerin dünyada iken huzurlu ve mutlu bir hayat sürmeleri mümkün olmadığı gibi, duyduğu nedamet neticesinde tevbe edip hakkı geçenlerden helallik dilemeden öldükleri takdirde öbür alemde de kendilerini can yakıcı bir azap beklemektedir. Konuyla ilgili olarak Hz. Peygamber’in şu sözleri oldukça önemlidir: « أَلاَ
أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ
الْكَبَائِرِ » . ثَلاَثًا .
قَالُوا
بَلَى يَا
رَسُولَ
اللَّهِ .
قَالَ «
الإِشْرَاكُ
بِاللَّهِ ،
وَعُقُوقُ
الْوَالِدَيْنِ » . وَجَلَسَ

وَكَانَ
مُتَّكِئًا
فَقَالَ «
أَلاَ
وَقَوْلُ
الزُّورِ » Ebû Bekre (r.a)’ın anlatıyor. Hz. Peygamber (a.s); - "Büyük günahların en büyüğünü size haber vereyim mi? dedi. Biz de,
            - "Evet ey Allah’ın Resûlü!" dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.),
            - "Allah’a şirk koşmak ve ana-babaya itaatsizlik etmek" buyurduktan sonra, yaslandığı yerden doğrulup oturdu ve -"Dikkat edin, bir de yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmak (da en büyük günahlardandır)" buyurdu. Bu son cümleyi o kadar çok tekrarladı ki, biz daha fazla üzülmesini arzu etmediğimiz için “keşke sussa” diye temennide bulunduk[5].
            Dikkat edilecek olursa Hz. Peygamber, en büyük günah ya da büyük günahların en büyüğü olarak, Allah’a şirk koşmayı ve ana babaya itaatsizlik etmeyi zikrediyor, hemen akabinde de söyleyeceği sözün öneminin layıkı veçhile kavranması için yaslandığı yerden doğrularak, “dikkat edin” vurgusuyla “Bir de yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmaktır” buyuruyor. Hz. Peygamber’in sergilediği tavır ve kullandığı üslûp göstermektedir ki, yalan söylemek ve yalancı şahitlikte bulunmak, günahın büyüklüğü bakımından Allah’a ortak koşmak ve ebeveyne itaatsizlikten hemen sonra gelmektedir.
            Doğruluğun müminin hayatında ne denli önemli olduğunu göstermesi bakımından Hz. Peygamber’in (a.s.), şu sözlerine de kulak verelim: -«
إِنَّ
الصِّدْقَ
يَهْدِى
إِلَى
الْبِرِّ ،
وَإِنَّ
الْبِرَّ
يَهْدِى
إِلَى
الْجَنَّةِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ
لَيَصْدُقُ
حَتَّى
يَكُونَ
صِدِّيقًا ،
وَإِنَّ
الْكَذِبَ
يَهْدِى

إِلَى
الْفُجُورِ ،
وَإِنَّ
الْفُجُورَ
يَهْدِى
إِلَى
النَّارِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ
لَيَكْذِبُ ،
حَتَّى
يُكْتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
كَذَّابًا »
 “ (Doğruluktan ayrılmayın). Şüphesiz ki sözde ve işte doğruluk, hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de cennete götürür. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında sıddîk (doğrucu) diye kaydedilir. (Yalandan kaçının). Şüphesiz ki yalancılık, kötülüğe sürükleyip (kişiyi) yoldan çıkarır. Kötülük de cehenneme götürür. Kişi, yalan söylemeyi meslek edinince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır”[6].
Hz. Peygamber (a.s),
            من
شهد على مسلم
شهادة ليس لها
بأهل فليتبوأ
مقعده من
النار “Kim şahitlik edecek durumda olmadığı halde bir müslümanın aleyhine şahitlik ederse cehennemdeki yerine hazırlansın ”[7] buyurarak şahitlik edecek kimselerin bu konuda oldukça titiz ve dikkatli davranmaları gerektiğine işaret etmiştir. Yalancı şâhitlik yapan kimse, en büyük kötülüğü, başkasının dünyası için kendi âhiretini satarak cehennemi tercih etmek suretiyle kendisine yapmış olmaktadır. Bunun yanı sıra, hem haksız iken haklı çıkarmak için lehinde şâhitlik yaptığı kimseye, hem de aleyhine yalancı şâhitlikte bulunarak mağdur ettiği masuma kötülükte bulunmuş olmaktadır. O, bu davranışıyla birinin hakkını ötekine çiğnetmiş, hakkının zâyi olmasına yol açmış, onu herkesin nazarında haklı iken haksız konumuna düşürmüş ve ayrıca mahkemeyi de yanıltmıştır. Yalancı Şahitliğin Vebali Yalancı şâhitliğin keffareti yoktur. Tövbe etmekle de bunun manevi sorumluluğundan kurtulmak mümkün değildir. Çünkü bu, bir kul hakkıdır. Kul hakkı ihlâlinde bulunan kişi de, öncelikle mağdûrun zararını telâfî eder, kendisinden helâllik dileyip gönlünü alır ve bir daha yapmamak üzere tövbe edip Allah’tan af diledikten sonra O’nun affını ümit edebilir. Mümin, her zaman ve her yerde gerçeği söyleyen ve kendi aleyhine de olsa hak, adalet ve doğruluktan ayrılmayan insandır.
            Hakimin kararında şahitlerin vereceği ifadelerin önemi büyüktür. Zira hakim, delil ve şahitlerin

verdiği bilgileri esas alır ve topladığı bilgi ve belgelere göre hüküm verir. Şahitler, hakimi yalan ve yanlış bilgi ile yanıltırlarsa vebali hakime değil, lehine hüküm verilenle yalancı şahitlere ait olur. Bu durum bir hadis-i şerifte şöyle ifade olunmuştur:
إِنَّمَا
أَنَا بشَرٌ ،
وَإِنَّكُمْ
تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ ،
وَلَعَلَّ
بَعْضَكُمْ
أَنْ يَكُونَ
أَلْحنَ
بحُجَّتِهِ
مِنْ بَعْض ،
فأَقْضِي
لَهُ بِنحْو
ما أَسْمَعُ
فَمَنْ
قَضَيْتُ
لَهُ بحَقِّ
أَخِيهِ
فَإِنَّمَا
أَقْطَعُ
لَهُ
قِطْعَةً
مِنَ
النَّارِ “ Ben sadece bir beşerim. Sizler bana yargılanmak üzere geliyorsunuz. Belki sizden biriniz, delilini getirmekte diğerinden daha becerikli ve üstün anlatımlı olabilir. Ben de dinlediğime göre o kimsenin lehinde hüküm veririm. Kimin lehine kardeşinin hakkını alıp hüküm vermişsem, ona cehennemden bir parça ayırmış olurum”[8]
Şahitliğin Önemi
            Kur’an-ı Kerim’de adaletle şahitlik edilmesini ve bir kimsenin şahit olarak gösterildiğinde şahitlikten kaçınmayarak gördüklerini ve bildiklerini anlatması gerektiğini ifade eden ayetler vardır. Konuyla ilgili ayetlerden bazıları şunlardır: ِ…
وَاسْتَشْهِدُواْ
شَهِيدَيْنِ
من
رِّجَالِكُمْ فَإِن لَّمْ
يَكُونَا
رَجُلَيْنِ
فَرَجُلٌ
وَامْرَأَتَانِ مِمَّن
تَرْضَوْنَ

مِنَ
الشُّهَدَاء
أَن تَضِلَّ
إْحْدَاهُمَ&#15
75; فَتُذَكِّرَ
إِحْدَاهُمَ&#15
75; الأُخْرَى
وَلاَ يَأْبَ
الشُّهَدَاء
إِذَا مَا
دُعُواْ …
وَأَشْهِدُو&#16
18;اْ إِذَا
تَبَايَعْتُ&#16
05;ْ وَلاَ
يُضَآرَّ
كَاتِبٌ
وَلاَ
شَهِيدٌ أ
وَإِن
تَفْعَلُواْ
فَإِنَّهُ
فُسُوقٌ
بِكُمْ
وَاتَّقُواْ
اللّهَ
وَيُعَلِّمُ&#16
03;ُمُ اللّهُ
وَاللّهُ
بِكُلِّ
شَيْءٍ
عَلِيمٌ “(Yaptığınız işlemlere) şahitliklerine güvendiğiniz iki erkeği; eğer iki erkek olmazsa, bir erkek ve iki kadını şahit tutun. Bu, onlardan biri unutacak olursa, diğerinin ona hatırlatması içindir. Şahitler çağırıldıkları zaman (gelmekten) kaçınmasınlar… Alış-veriş yaptığınız zaman da şahit tutun. Yazana da, şahide de bir zarar verilmesin[9]. Eğer aksini yaparsanız, bu sizin için günahkârca bir davranış olur. Allah’a karşı gelmekten sakının. Allah size öğretiyor. Allah her şeyi hakkıyla bilendir (Bakara,2/282). Bu âyette, borç ve alış veriş işlemlerinde anlaşmazlık çıkmasını önleyecek, tarafların haksızlığa uğramamasını sağlayacak belgelendirme, şahit tutma ve rehin gibi önlemlerin alınması istenmektedir. Bu uygulamaların ne şekilde gerçekleştirileceği konusunda ayrıntılara kadar inilmiş olması konuya verilen önemi göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Ancak prensip, işlemin sağlama alınması olmakla beraber karşılıklı güven duygusunun da önemli bir unsur olduğu ve bunun kötüye kullanılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. يَا
أَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُواْ

كُونُواْ
قَوَّامِينَ
بِالْقِسْطِ
شُهَدَاء
لِلّهِ
وَلَوْ عَلَى
أَنفُسِكُمْ
أَوِ
الْوَالِدَيْنِ
وَالأَقْرَبِينَ إِن
يَكُنْ
غَنِيّاً
أَوْ
فَقَيراً
فَاللّهُ
أَوْلَى
بِهِمَا
فَلاَ
تَتَّبِعُواْ الْهَوَى أَن
تَعْدِلُواْ
وَإِن
تَلْوُواْ
أَوْ
تُعْرِضُواْ
فَإِنَّ
اللّهَ كَانَ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
خَبِيراً
            “Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır" (Nisâ,4/135).
            Ayrıca Resul-i Ekrem (a.s.)'in, bir sahabe'ye hitaben, إِذَا
عَلِمْتَ
ِمثْلَ
الشَّمْسِ
فَاشْهَدْ وَ
إِلَّا
فَدَعْ
            "Eğer güneşi

gördüğün gibi gördüysen şahitlik et!.. Aksi takdirde yapma"[10] emrini verdiği de malumdur. Şimdi kendi kendimize soralım. Sevdiğimiz, ancak doğru yoldan sapmış bir kişi hakkında karar verirken tarafsız, dürüst ve hakkaniyetli olabiliyor muyuz? Mümin, verilecek karar kendi yakınları ile ilgili olsa dahi, adaletle hükmetmek yada adaletin tecellisi için şahitliği adaletle yapmakla sorumludur. Adaletten söz açıldığı zaman belki adaletli davranmanın çok kolay olduğunu, tüm kararlarımızda her zaman adil davrandığımızı içimizden geçirmiş olabiliriz. Ancak sevdiğimiz, fakat doğru yoldan sapmış bir kişi hakkında karar verirken de tarafsız, dürüst ve hakkaniyetli olabilir muyuz?
            Böyle bir soru karşısında çoğu insan duraklar. Gerçekten de böyle bir durumda adil olmak pek çok kişiye zor gelebilir. Sevdiği bir kişiye, başkalarından daha toleranslı davranabilir, bir an olsun bazı gerçekleri görmezden gelebilir. Gerçek şu ki, önemli olan insanın her şart ve durumda adaletten hiçbir şekilde ödün vermemesi ve Cenabı Hakk’ın,   " Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın).... " (Nisâ,4/135) emrine titizlikle uymasıdır. Esasen insanlarda güven duygusu oluşturacak olan da karşıdaki kimsenin her şart altında doğrudan yana tavır alacağını bilmektir. Şahitlikte bulunurken bu ilahi buyruğa kulak vermeyip de kendi dostlarını, hısım ve akrabalarını arada kan veya dostluk bağı bulunduğu için koruyup-gözetenler, bu davranışlarıyla hem toplumun kendilerine olan güvenlerini sarsarlar, hem de toplumsal huzursuzluğa yol açarlar. Kuran'ın Kerim’in hükümlerine göre hareket eden bir mümin, Allah'ın, وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُواْ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَبِعَهْدِ اللّهِ أَوْفُواْ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ   "(Birisi hakkında) konuştuğunuz zaman yakınınız dahi olsa adil olun. Allah'a verdiğiniz sözü tutun. İşte bunları Allah size öğüt alasınız diye emretti" (En’am,6, 152) buyruğuna uyar. Kuşkusuz, böyle bir davranış onun Allah'a olan güçlü imanının ve güzel ahlakının bir göstergesidir. İyiliğin, huzur ve mutluluğun temelinin doğruluk olduğu; doğruluğun olmadığı yerde huzûr, sükun ve mutluluktan eser kalmayacağı, dolayısıyla hiçbir ilerleme de sağlanamayacağı gerçeğini hatırımızdan hiç çıkarmayalım. Ayrıca, bilmemiz gerekir ki, fert, aile ve toplum hayatının nizam ve intizamı da, doğrulukla mümkündür. Bir aile içinde doğruluk olmazsa, o ailenin bireyleri arasında sevgi, saygı, ülfet, muhabbet, huzur ve güvenin varlığından söz edilmesi mümkün değildir.
         Aleyhimize bile olsa nefsimizi doğru

söylemeye, şahitliği dosdoğru yapmaya alıştırmalı, çocuklarımıza her zaman ve her yerde gerçeği söylemenin büyük bir erdem olduğu öğretmeliyiz. Böylece kazanacakları şeref ve meziyeti örneklerle anlatarak, yalan söylemenin ve yalancı şahitliği yapmanın çok kötü bir huy olduğunu, onların körpe dimağlarına nakşetmeliyiz. Sağlıklı bir toplum inşa edebilmemiz de büyük ölçüde bu değerlere sahip çıkmamıza bağlıdır. Kızgınlık Adil Şahitliğe Mani Olmamalıdır   Kuşkusuz, bir kimsenin sağduyulu düşünüp adil karar vermesine ve akılcı davranmasına engel olabilecek etkenlerden biri de karşısındaki kişiye ya da topluluğa olan kızgınlığı ve kinidir. Ahlaki olgunluğa erişmemiş her birey, böyle bir bakış açısına sahip olabileceğinden farkına varmadan bu hatayı işleyebilir. Bu durum kültürel seviyesi düşük her toplumda oldukça yaygın olan bir husustur. Bu nedenledir ki, bazı kişiler, düşmanca duygular besledikleri kimselere karşı her türlü haksızlığı, adaletsizliği ve ahlaksızlığı kolaylıkla sergilemekte, işlemediği suçları o kişinin üzerine atmakta, masum olduğunu bile bile bu kişi aleyhinde şahitlik yapmakta beis görmezler. Öyle ki, İnsanlar onların bu düşmanca tutum ve davranışlarından dolayı suçsuz yere çok büyük mağduriyetler yaşayabilirler. Bazı kimseler de doğruyu bildikleri halde kendilerine düşman gördükleri kimselerin lehinde şahitlik yapmazlar, ellerinde bu kişilerin suçsuzluğunu kanıtlayacak deliller olsa bile ortaya çıkarmazlar. Hatta bu kimselerin başlarına bir takım bela ve musibetlerin gelmesi, haksızlıklarla karşılaşmaları ya da zulüm görmeleri, söz konusu kişilerde büyük bir sevinç uyandırır. En büyük tedirginlikleri ise adaletin tecelli ederek bu kimselerin suçsuzluğunun ortaya çıkmasıdır. Bir ayet-i kerimede insanların bu zaafına dikkat çekilerek bu konuda oldukça duyarlı olmaları gerektiği belirtilmektedir:
يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُواْ
كُونُواْ
قَوَّامِينَ
لِلّهِ
شُهَدَاء
بِالْقِسْطِ
وَلاَ
يَجْرِمَنَّ&#16
03;ُمْ شَنَآنُ
قَوْمٍ عَلَى
أَلاَّ
تَعْدِلُواْ
اعْدِلُواْ
هُوَ أَقْرَب
لِلتَّقْوَى
وَاتَّقُواْ
اللّهَ إِنَّ
اللّهَ
خَبِيرٌ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
            “Ey iman

edenler! Allah için hakkı titizlikle ayakta tutan, adalet ile şahitlik eden kimseler olun. Bir topluma olan kininiz sizi adaletsizliğe itmesin. Adil olun. Bu, Allah’a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır” (Mâide,5/8).   Bilmemiz gereken diğer bir husus da, şahitliği doğru yapmayarak, şahitlik ettiği kimseye iftirada bulunan kimsenin yaptığı bu çirkin davranışın Cenabı Hakk’ın gazabını çekeceği ve buna bağlı olarak da o kimsenin dünyada büyük sıkıntılara ve âhirette de can yakıcı bir azaba düçar olacağı gerçeğidir. Yalancı Şahitlik Bir İftiradır   İslam’da bizatihi iftiranın kendisi haram kılındığı gibi, atılan bir iftiranın doğru olduğu yönünde gerek muhakeme gerekse yapılan bir soruşturma esnasında tanıklık yapmak da haramdır. Müslümanın bu tür davranışlardan şiddetle kaçınması gerekir. Ayrıca, dinimizde asılsız olması muhtemel haberlere doğruymuş gibi ilgi göstermek ve bunlara gerekli araştırmayı yapmadan inanmak da yasaklanmıştır[11]. Çünkü insan, وَلاَ تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولـئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً “Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur” (İsra, 17/36) ayet-i kerimesinde de ifade edildiği gibi gözünün, kulağının ve kalbinin her türlü tasarrufundan sorumlu tutulacaktır. Nitekim Hz. Peygamber de,   كفي بالمَرءِ كَذِباً أنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ ما سمع   "Her duyduğunu nakletmesi kişiye yalan olarak yeter "[12] buyurarak müslümanların bu hususta oldukça duyarlı olmalarını, aksi takdirde sorumlu duruma düşeceklerini dile getirmiştir.   Kur’an-ı Kerim’de Hz. Aişe’ye yapılan iftira karşısında müslümanların gösterdikleri tutum değerlendirilirken, ل َوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ

وَالْمُؤْمِنَاتُ
بِأَنفُسِهِمْ خَيْراً
وَقَالُوا
هَذَا إِفْكٌ
مُّبِينٌ…
إِنَّ
الَّذِينَ
يُحِبُّونَ
أَن تَشِيعَ
الْفَاحِشَةُ فِي
الَّذِينَ
آمَنُوا
لَهُمْ
عَذَابٌ
أَلِيمٌ فِي
الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ
وَأَنتُمْ
لَا
تَعْلَمُونَ
            “Bu iftirayı işittiğiniz zaman, iman eden erkek ve kadınlar, kendi (din kardeş)leri hakkında iyi zan besleyip de, “Bu apaçık bir iftiradır” deselerdi ya!” (Nûr, 24/12) ve “İnananlar arasında hayasızlığın yayılmasını arzu eden kimseler var ya; onlar için dünya ve ahirette elem dolu bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz” (Nûr, 24/19) buyurularak bütün müminlerin, böyle bir habere hemen inanmayıp iftiraya uğrayan hakkında hüsnüzanda bulunmaları gerektiği vurgulanmakta, bu tür asılsız isnat   ve   iftiraların   yayılmasından   hoşlananların dünyada da ahirette de ağır bir şekilde cezalandırılmayı hak ettikleri haber verilmektedir.
                 Kuşkusuz, yalan ve iftiranın çoğaldığı toplumlarda huzur ve mutluluktan eser olmaz. Bu tür hastalıkların yaygın olduğu toplumlarda insanların birbirlerine güvenmeleri oldukça zordur. Çünkü herkes her an bir başkasından kendisine kötülük gelebileceği korku ve endişesiyle yaşar. Birbirlerine karşı güvenlerini kaybetmelerinin sonucunda ise yardımlaşma, dayanışma, şefkat, merhamet, hoşgörü ve kardeşlik gibi insani duygu ve özellikler zamanla yitirilerek birbirlerinden nefret eder hale gelirler. Halbuki iman eden bir kişinin herhangi bir kişi yada topluluğa karşı hissettiği duygular ne olursa olsun onun aldığı kararlarda kesinlikle etki etmez. Hakkında karar vereceği veya tanıklıkta bulunacağı kişi kötü ahlaklı da olsa, kendisine karşı düşmanca bir tutum ve davranış içerisine de girse, onun hakkındaki bütün bu duygu ve düşüncelerini bir kenara bırakıp, adaletle davranır, adaletle karar verir, adalete şahitlik eder. O kimseye karşı hissettikleri aklının ve vicdanının

önüne geçemez. Çünkü vicdanı ona her zaman ve her yerde Allah'ın emir ve tavsiyelerine uymayı, yasaklarından kaçınmayı ve Kur’an ahlakı ile ahlaklanmayı söylemektedir. Bu, Allah'ın iman edenlere Kuran'da bildirdiği bir emridir. Ayet-i kerimede de ifade edildiği üzere takvaya en yakın adil bir tavır sergilemektir. Mümin, ancak adaletle davrandığı zaman Allah katında bir hoşnutluk kazanacağını bilir.   Güzel ahlakına tanık olan herkes bu kimseye güvenir, yanında rahat eder, sorumluluk gerektiren her türlü görevi gönül rahatlığı ile kendisine verebilir. Bu kişiler, sadece dostlarının sevgisine değil, düşmanlarının saygısına da mahzar olurlar. Öyle ki, bu örnek davranış, inkar eden birçok insanın iman etmelerine bile vesile olabilir. Sonuç   İslâm’da şahitliğe büyük önem verilmiştir. Çünkü davaların ispatında en önemli delillerden birini şahitler oluşturmaktadır. Şahitlik dinî bir görevdir. Adaletin gerçekleşmesi ve hakkın ortaya çıkması büyük ölçüde şahitlerin bu görevi yerine getirmelerine bağlıdır. Bundan dolayıdır ki, şahitlik yapacak kimselerde her şeyden önce adil olmaları şartı aranmıştır. Cenabı Hak, bizden şahitliği "Allah için ve dosdoğru yapmamızı”, “bir topluma olan kinimizin bizi adaletsizliğe sevk etmemesini, adil olmamızı”, "(Birisi hakkında) konuştuğumuz zaman yakınımız dahi olsa doğrudan ayrılmamamızı”, “kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olmamızı” istemektedir. Şahitlik vazifemizi, dünyevi endişelerinizi bir kenara bırakıp; sadece ve sadece Cenabı Hakk’ın hoşnutluğunu kazanmak niyetiyle, adaletle eda edelim. Aksi takdirde ahirette sorumlu oluruz.

[1] Bu bölüm Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Dr. Mehmet CANBULAT tarafından hazırlanmıştır. [2] Ebû Dâvud, Akdiye 22, IV,37-39. [3] Atar, Fahrettin, İslâm Adliye Teşkilatı, s. 203-204..Ankara,1999. [4] Tirmizî, Kıyamet, 60. IV, 668. [5] Buhârî, Şehâdât 10, III, 151; Edeb 6, , Çağrı Yayınları, İstanbul, Ts., V, 71; İsti’zan ,35, VII, 138-139; Müslim,İman, H. No:143, , Çağrı Yayınları, İstanbul, Ts., I,91. [6] Buhârî, Edeb 69, VII,95; Müslim, Birr, 103-105, III, 2012-2013. [7] Ahmed, II, 509. [8] Buhârî, Şehâdât 27, III,162. Hiyel 10, VIII, 62; Ahkâm 20, VIII,112; Müslim, Akdiye 4,, II,1337. [9] Âyetin bu kısmı “Ne yazıcı ne de şahid (adaletten ayrılarak hak sahiplerine) zarar vermesinler” şeklinde de tercüme edilebilir. [10] Hâkim, el-Müstedrek, IV,98; Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, No: 1781. [11] Hucurât, 49/ 6. [12] Müslim, Mukaddime, 3. I, 10.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler